

\ Raadsvoorstel

Zaak 652173

Onderwerp: Innovatie Sociaal Domein

Openbaarheid: Openbaar

Portefeuillehouder: Wethouder Leunissen

Datum Raad: 2 juli 2026

\ Samenvatting

In dit voorstel worden meerdere pilots binnen het sociaal domein samengebracht. Deze pilots zijn allen gericht op meedoen, inclusie en het versterken en verdiepen van de sociale infrastructuur. Door deze verschillende initiatieven te bundelen ontstaat een samenhangende en efficiënte aanpak die bijdraagt aan het versterken van de sociale infrastructuur, kansen, participatie en leefbaarheid. En zo aan het verbeteren van de dienstverlening aan inwoners.

Sinds 2015 (decentralisaties met start nieuwe Wmo, Jeugdwet en Participatiewet) hebben wij gewerkt aan innovatie binnen het sociaal domein. Dit met bijvoorbeeld een sterk voorliggend aanbod vanuit de Burgerij, mantelzorgondersteuning, inbesteding maatschappelijk werk en de aanpak Jens. Nu is het tijd voor een verdiepingsslag op de al bestaande sociale infrastructuur. Deze blijkt namelijk nog niet passend voor alle doelgroepen. Er is extra inzet nodig voor bijvoorbeeld statushouders en inwoners in het bestand van ISD Kompas. Ook de maatschappelijke ambities binnen het OCK vragen om een extra impuls om het OCK te laten groeien tot een platform voor gemeenschapsontwikkeling. Alle drie de pilots zijn gericht op innovatie t.b.v. het versterken van onze sociale infrastructuur, inclusie en participatie.

- Pilot Wijkgericht Taalonderwijs; In samenwerking met partners wordt taalaanbod georganiseerd in de eigen omgeving.
- Pilot Kansrijk Meedoen: gericht op het intensiever begeleiden van inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt.
- Pilot Sociaal beheer OCK: Zoals voorzien hebben we de afgelopen anderhalf jaar onderzocht wat een passende beheer en exploitatieconstructie voor de OCK is. Vanuit dit onderzoek stellen we voor om vanuit een pilot het Sociaal beheer door de Welzijnsgroep Parkstad te laten uitvoeren. Vanuit deze pilot zetten wij samen een solide en bestendige beheerconstructie neer, waarbij maatschappelijke opbrengsten, inverdieneffecten en kosten in evenwicht zijn.

\ Conceptbesluit

In te stemmen met:

1. De pilot Wijkgericht Taalonderwijs middels de methode AanZet in samenwerking met het Vista College
2. Het aanstellen van een coach die structureel ondersteuning biedt aan inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt.
3. De start van een pilot Sociaal beheer en exploitatie van Open Club Klimmen voor de duur van 2 jaar.
4. De benodigde extra middelen (€390.000,--) voor deze pilots ten laste te brengen van de reserve sociaal domein en dit op te nemen en te verantwoorden in de P&C documenten.

\ Grondslag

Gelet op het budgetrecht van de gemeenteraad en haar kaderstellende taak.

\ Aanleiding

3 innovatieve pilots maken het sociale domein in samenhang sterker

Sinds 2015 (decentralisatie zorg en welzijn, met ingang nieuwe Wmo, jeugdwet en Participatiewet) hebben wij gewerkt aan innovatie in het sociaal domein. Dit bijvoorbeeld met een sterk voorliggend aanbod vanuit de Burgerij, mantelzorgondersteuning, investering maatschappelijk werk en de aanpak Jens.

Nu is het tijd voor een verdiepingsslag op de al bestaande sociale infrastructuur. Deze blijkt namelijk nog niet passend voor alle doelgroepen, zoals bijvoorbeeld statushouders en inwoners in het bestand van ISD Kompas. Voor deze inwoners gaan we een stap extra maken. Ook de maatschappelijke ambities binnen het OCK vragen om een extra impuls om te worden tot een platform voor gemeenschapsontwikkeling. Om te werken aan innovatie t.b.v. het versterken van onze sociale infrastructuur, inclusie en participatie.

De samenleving staat voor complexe maatschappelijke vraagstukken. Bepaalde groepen inwoners worden geconfronteerd met uitdagingen zoals beperkte taalvaardigheid, afstand tot de arbeidsmarkt en beperkte toegang tot participatiemogelijkheden. Tegelijkertijd verwacht de samenleving dat de gemeente ondersteuning biedt om actief mee te doen in de maatschappij. Binnen het sociaal domein zien we dat bestaande instrumenten niet altijd voldoende aansluiten bij de diversiteit van de doelgroep. Daarom is het wenselijk om ruimte te creëren voor experiment en innovatie via pilots, waarmee nieuwe werkwijzen kunnen worden ontwikkeld. De Voerendaalse schaalgrootte en maatschappelijke infrastructuur vraagt om een lokale, eigen aanpak.

Pilot Kansrijk Meedoen biedt extra kansen aan inwoners die dat nodig hebben

Uit de cijfers van ISD Kompas blijkt dat het uitkeringsbestand de afgelopen jaren structureel men en de begeleidings toegenomsbehoefte is veranderd. De huidige groep inwoners binnen de Participatiewet heeft overwegend een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Bij veel inwoners is sprake van meervoudige problematiek op verschillende leefgebieden, zoals gezondheid, schulden, huisvesting, taal, of psychische verschaarheid. Deze samenloop van factoren maakt dat standaard re-integratietrajecten vaak niet toereikend zijn om duurzame stappen te zetten richting participatie en/of werk. Daarnaast beschikt gemeente Voerendaal niet over een eigen ontwikkelbedrijf. Hierdoor is de mogelijkheid om werkervaring of ontwikkeltrajecten in een beschermde setting, dichtbij huis, aan te bieden beperkt. Door te investeren in begeleiding wordt niet alleen bijgedragen aan het beperken van uitkeringslasten, maar vooral aan een inclusieve arbeidsmarkt waarin alle talenten worden benut.

Pilot Taalonderwijs in de wijk focust op het vergroten van inclusie door het leren van taal

Binnen de gemeente is sprake van een groep inwoners met beperkte taalvaardigheden. Het gaat om inwoners die de Nederlandse taal onvoldoende beheersen om zich zelfstandig te redden in hun eigen woonomgeving. Deze inwoners hebben eerder een inburgeringstraject gevolgd, maar dit traject is afgesloten na het bereiken van het maximale aantal scholingsuren of een groep die nog maar net in Voerendaal woont. Voor hen is het van belang om zo snel mogelijk de benodigde taalvaardigheden te ontwikkelen, zodat zij zich zelfstandig kunnen redden in hun eigen woonomgeving. Hierdoor worden zij minder afhankelijk van hun omgeving en neemt hun betrokkenheid bij de eigen leefomgeving toe. Beperkte taalvaardigheid belemmert de participatie, zelfredzaamheid en kansen op werk en maatschappelijke betrokkenheid van deze inwoners. Wijkgericht taalonderwijs is van groot belang, omdat het gaat om inwoners die langdurig in de gemeente (blijven) wonen en waarvoor het versterken van taalvaardigheid noodzakelijk is voor blijvende participatie en zelfredzaamheid. Wijkgericht taalonderwijs sluit goed aan bij de behoefte om deze doelgroep laagdrempelig en dicht bij de eigen woonomgeving te ondersteunen.

Pilot sociaal beheer OCK draagt bij aan het realiseren van maatschappelijke rendement dat we graag voor de inwoners van Klimmen willen realiseren.

Voor de Open Club Klimmen, is gekozen om de eerste 2 jaar beheer en exploitatie als

gemeente zelf uit te voeren om hierbij enerzijds zelf een beeld te krijgen van wat nodig is aan beheer en exploitatie en anderzijds de eerste periode, waarin sprake zal zijn van gewenning, extra afstemming en kinderziektes de regie hierover zelf te kunnen voeren. Op dit moment zien we dat de vragen over het gebouw afnemen en tot normale proporties zijn teruggebracht. Dat betekent dat er ruimte komt bij de gebruikers om meer aandacht te besteden aan de maatschappelijke doelen en onderlinge samenwerking. Het beeld tot nu toe is dat dit niet vanzelf gaat en dat hier wel extra aandacht/ondersteuning bij nodig is. We zien wel dat er een aantal partners zijn die een positieve rol vervullen ten aanzien van gemeenschappelijkheid en de rol van gemeenschapsvoorziening voor de kern Klimmen.

Belangrijk aandachtspunt lijkt het hebben van een gemeenschappelijke stip op de horizon. Waar werken we samen naar toe en wanneer zijn we tevreden? Hierin zullen de maatschappelijke ambities die ooit zijn opgenomen in de maatschappelijke onderlegger bij de plannen van de OCK geactualiseerd moeten worden en opnieuw als gemeenschappelijke uitgangspunten geagendeerd. We zien dat het proces om de maatschappelijke doelen gezamenlijk te realiseren en daarnaast de basis qua beheer en exploitatie solide in te richten, meer vraagt dan we nu kunnen realiseren.

Welzijnsgroep Parkstad is in beeld gekomen rondom het zoeken naar een geschikte en toekomstbestendige invulling van de Borenburg. Uiteindelijk is voor De Borenburg gekozen voor een commerciële exploitant aangezien dit meer passend lijkt voor de invulling van het horecadeel en de commerciële kansen.

Voor de Open Club is sprake van een andere uitgangssituatie en is sociaal beheer een manier om meer maatschappelijke opbrengsten te realiseren alsook samenhang en verbinding te versterken. We zijn hierover met de Welzijnsgroep in gesprek gegaan en hebben locaties bezocht die vergelijkbaar zijn met De Open Club, waar zij aan de slag zijn. Op basis van deze gesprekken en verkenning heeft de Welzijnsgroep ons een voorstel gedaan waarin wij ontzorgd worden op beheer en exploitatie.

\ Doel

Het doel van dit voorstel is om de maatschappelijke participatie van inwoners, inclusie en sociale infrastructuur te versterken en gemeenschapsontwikkeling te bevorderen door een overkoepelend programma van maatschappelijke pilots op te zetten.

Pilots bieden ruimte om nieuwe werkwijzen in de praktijk te testen. Hierdoor kan worden onderzocht wat effectief is, welke aanpak het beste aansluit bij de doelgroep en waar bijsturing nodig is. De opgedane ervaring vormt een belangrijke basis voor toekomstige beleidskeuzes, waarbij specifiek wordt ingezoomd op lokale initiatieven.

Ook rekening houdend met het onderzoek van gemeente Beekdaelen dat kan leiden tot een nieuwe situatie voor gemeente Voerendaal. Na afronding van verschillende pilots kan op basis van opgedane ervaringen en resultaten een weloverwogen keuze worden gemaakt en een passende koers worden bepaald ten behoeve van de inwoners.

Voor de Open Club Klimmen kan worden vastgesteld of inzet van de Welzijnsgroep Parkstad leidt tot:

- Solide invulling van het beheer en de exploitatie van Open Club Klimmen
- Het geven van een impuls aan het realiseren van de maatschappelijke opbrengsten en de onderlinge samenwerking. Waardoor de OCK een inclusief, laagdrempelig karakter houdt en een impuls geeft aan de verenigingen, onderwijs, zorg en welzijn in de kern Klimmen.

\ Argumenten en kanttekeningen

Inzet op pilots en monitoring

De pilots bieden ruimte om de verdiepingsslag op de al bestaande sociale infrastructuur te bewerkstelligen. Deze blijkt namelijk nog niet passend voor alle doelgroepen, zo zien we dat het aanbod voor de doelgroepen statushouders en inwoners in het "granietenbestand" van ISD Kompas nog niet voldoende aansluit. Ook de maatschappelijke ambities binnen het OCK vragen om een extra impuls om te worden tot een platform voor gemeenschapsontwikkeling. Alleen dan kan de OCK een plek worden waar ook scholing en werkervaringsplekken een centrale plaats kunnen krijgen. We streven het samen met maatschappelijke partners, inwoners en verenigingen ontwikkelen van nieuwe vormen van samenwerking na. Dit draagt bij aan draagvlak en

gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de aanpak.

- Meer inwoners nemen deel aan kernactiviteiten, educatie en arbeidstrajecten.
- Drempels voor participatie worden verlaagd.
- Innovatieve werkwijzen worden onderzocht en geëvalueerd, waarmee de sociale infrastructuur versterkt.
- Sterke samenwerking met lokale partners ontstaat en wordt geborgd.

Gedurende de looptijd van de pilots zal nauw gevolgd worden wat de inzet en opbrengst per pilot is. Er zal versterkt gemonitord worden op resultaten en uitkomsten. Waarbij het slagen van de pilots idealiter zal leiden tot meer inclusie en participatie maar ook tot inverdieneffecten en terugverdienen op termijn. In het sociale domein blijft het lastig om een 1 op 1 relatie te leggen tussen investering en effecten. Desondanks zullen we per pilot volgen welke resultaten geboekt worden en deze evalueren. Hiermee kunnen we een relevante kosten-batenanalyse opstellen.

Pilot: Taalonderwijs in de wijk

Een goede, efficiënte samenwerking tussen Vista College, inburgeringsconsulenten (ISD Kompas) en vrijwilligerscoördinatoren (gemeente Voerendaal) is een belangrijke randvoorwaarde voor de uitvoering van de pilot.

Verbetering van taalvaardigheid draagt bij aan meer zelfredzaamheid, maatschappelijke participatie en betere kansen op werk.

Taalonderwijs in de wijk stimuleert ook ontmoeting en sociale contacten, wat bijdraagt aan gemeenschapsontwikkeling.

Pilot: Kansrijk Meedoen

De pilot biedt de mogelijkheid om te onderzoeken in hoeverre extra begeleiding daadwerkelijk leidt tot betere participatieresultaten en waar mogelijk uitstroom.

Door te investeren in begeleiding, zoals jobcoaching, wordt niet alleen bijgedragen aan het beperken van uitkeringslasten, maar vooral aan een inclusieve arbeidsmarkt waarin alle talenten worden benut.

Pilot: Sociaal beheer OCK

De Pilot biedt de mogelijkheid om de OCK te laten uitgroeien tot een vindplaats voor sport, onderwijs en cultuur met een duidelijke maatschappelijke component en werkervaringsplaatsen voor participatie. Dit door de inzet van de Welzijnsgroep als sociaal beheerder.

De Welzijnsgroep voert op verschillende plekken in Parkstad sociaal beheer uit over gemeenschapsaccommodaties, zoals Corneliushuis in Heerlen, De Brandpoort in Landgraaf, Catharinahoes in Kerkrade. Zij hebben inmiddels behoorlijke ervaring opgedaan, zijn in staat om begeleiding te bieden aan vrijwilligers, verenigingen en andere maatschappelijke partners, zoals Radar en Levanto.

De welzijnsgroep kan het realiseren van de maatschappelijke opgaven uiteraard niet alleen. Zij zijn hiervoor afhankelijk van input en inzet van de verschillende partners en ondersteuning van de gemeente om ook tot nieuwe innovatieve ideeën en invulling te komen. Denk aan:

- Het samen koken en eten van gezonde maaltijden voor inwoners uit de kern.
- Uitbreiding van dagbestedingsmogelijkheden in samenwerking met Burgerij en Cicero met bijvoorbeeld aandacht voor beweeg en buitenactiviteiten. Zij kunnen een rol vervullen ten aanzien van de operationele begeleiding ter plekke.
- Begeleiden van inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt die hand en span diensten verrichten in De Open Club en buitenruimte en daarmee werkervaring kunnen opdoen en vaardigheden leren.

Door hier op in te zetten kan op de inzet vanuit De Welzijnsgroep worden inverdiend uit andere middelen.

Door aan de slag te gaan vanuit een pilot ontstaat ontwikkelruimte en kunnen we gedurende de pilot onderzoeken wat een geschikte insteek is en welke initiatieven succesvol ontwikkeld kunnen worden en kunnen we hier een businesscase voor opzetten.

Kanttekeningen en aandachtspunten:

- Er moet aandacht zijn voor de aansluiting met formele taaltrajecten of participatieprogramma's zodat deelnemers verdere stappen kunnen zetten.
- Het is belangrijk dat de inzet van de coach goed wordt afgestemd met bestaande re-integratie- en participatietrajecten om overlap te voorkomen.
- Voetbalvereniging Hellas exploiteert op dit moment de kantine volledig en heeft hiervan ook de opbrengsten. Om deze pilot succesvol en inverdieneffecten te realiseren ten opzichte van de kosten voor inzet van de Welzijnsgroep is het noodzakelijk om te komen tot een constructie met een splitsing in kantine-opbrengsten overdag en 's avonds en in het weekend. Hierover is een eerste gesprek met Hellas gevoerd. Zij hadden zorgen omtrent de ordelijkheid van de bar/keuken bij het delen van de ruimte. Daar de toekomstige locatiebeheerder ook vrijwilliger van Hellas is zal deze zorg grotendeels ondervangen zijn. We stellen voor vanuit de huidige situatie aan de slag te gaan en toe te werken naar een haalbare en voor iedereen acceptabele constructie, waarbij toekomstige kansen voor alle partijen benut kunnen worden.

\ Relaties met programmabegroting en/of visiedocument

Dit voorstel sluit aan bij het programma Sociaal Domein. Binnen dit programma wordt ingezet op het versterken van lokale initiatieven en maatschappelijke participatie van inwoners.

Het realiseren van maatschappelijke meerwaarde vanuit De Open Club is van meet af aan uitgangspunt geweest en opgenomen in alle onderliggende documenten, programmabegroting en visiedocumenten.

\ Financiële, juridische en organisatorische consequenties

Het benodigde budget voor de pilot € 390.000,- voor de duur van 2 jaar wordt ten laste van de reserve sociaal domein gebracht omdat hiermee maatschappelijke effecten gerealiseerd worden en inverdieneffecten ontstaan voor andere budgetten in het sociaal domein.

- pilot Taalonderwijs in de wijk: €50.000
- pilot Kansrijk Meedoen: €200.000
- Pilot sociaal beheer OCK : €140.000

Opbouw van de bedragen van de pilots is als volgt:

Pilot Taalonderwijs in de wijk

Kosten per deelnemer bedragen ruim €3.000,00

Ca. 15 deelnemers totaal: €50.000,00

Pilot Kansrijk meedoen

Fase 1: inzet van externe expertise.

6 deelnemers, totaal €15.000,00

Fase 2: Inbedden in de organisatie

De hiermee gemoeide lasten zijn berekend op basis van inhuur tegen een uurtarief van € 90,00.

Totaal 18 maanden: €185.000,00

Pilot sociaal beheer OCK

De middelen voor sociaal beheer OCK vloeien m.n. naar locatiebeheer: ca €99.000.

Onder locatiebeheer valt het gebouwenbeheer en het kwartiermakerschap, en begeleiden van inwoners/stagiaires in (werk) ontwikkelplaatsen en het begeleiden van stagiaires binnen de OCK.

Ook ondersteunende taken zoals o.a. Financiële administratie en ICT ondersteuning worden door de welzijnsgroep ingevuld: ca €20.000

In de begroting is reeds 50.000€ opgenomen.
het totale bedrag per jaar komt hiermee op €70.000
Totaal 2 jaar: €140.000

De stand van de reserve sociaal domein bedraagt per 31 december 2025 €410.000,00 zoals opgenomen in de jaarrekening 2025. Deze reserve wordt via resultaatbestemming bij de jaarrekening 2025 gevoed met € 420.000.

Daarnaast wordt de reserve naar verwachting aangevuld met nog te ontvangen vangnetuitkering 2026. Hiermee is binnen de reserve voldoende dekking beschikbaar om deze incidentele lasten van de pilots op te vangen.

De inzet van de reserve is passend, omdat de betreffende pilots een incidenteel karakter hebben. De middelen worden tijdelijk ingezet om nieuwe werkwijzen, maatregelen of activiteiten in de praktijk te testen.

\ Bekendmaking, uitvoering en communicatie

Na uw besluit worden de betrokken partners actief meegenomen bij de verdere uitwerking en uitvoering van de pilots. Gedurende de pilotperiode worden ervaringen van deelnemers en partners verzameld. Deze inzichten worden gebruikt bij de evaluatie van de pilots en bij eventuele besluitvorming over structurele voortzetting.

Voor de Open Club Klimmen zal na uw besluit worden gesproken met de gebruikers en zullen we een overeenkomst aangaan met De Welzijnsgroep.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN VOERENDAAL

namens dezen,
de secretaris,

C.J.H.M. Janssen

Dit document is elektronisch aangemaakt en elektronisch ondertekend.